

અ નુ ક મ

પ્રકરણ-૧ : હાસ્યમાંપ્રાંસા

૧ - ૬૪

હાસ્ય : મનુષ્યનું એક લક્ષણ; હાસ્યરસાત્મક સાહિત્ય; હાસ્યરસાત્મક સાહિત્યની અભ્યંતરતા - તેનાં ડાસ; પ્રાચીન સાહિત્યમાં હાસ્ય; 'હાસ્ય' શબ્દની વ્યુત્પત્તિ અને એના અર્થ; હાસ્ય-ભારતીય વિવેચકોના દૃષ્ટિએ; વિવિધ ભાવ અને રસ-વિવિધ વિવેચકોના મત; હાસ્યનો ભાવ અને રસ-વિવિધ દૃષ્ટિબિંદુ; હાસ્યરસનો અન્ય રસ સાર્થનો સંબંધ; હાસ્ય-પાશ્ચાત્ય વિવેચકોની દૃષ્ટિએ; એસ્ટોટલની હાસ્યવિચારણા; અન્ય પાશ્ચાત્ય વિવેચકો વ્હારા થયેલ હાસ્યવિચારણા; હાસ્ય-અંતર્ગત ભાવ; હાસ્યના પ્રકારો અને તેનું સ્વરૂપ; 'પેરડી'; હાસ્ય-ગુજરાતી વિવેચકોની દૃષ્ટિએ.

પ્રકરણ-૨ : મધ્યકાલીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૬૫ - ૧૯૭

હાસ્ય માટે પ્રતિફૂળ વાતાવરણ; હાસ્યરસાત્મક ડવિતાની અભ્યંતરતા; હેમયુગીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ; નરસિંહયુગીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ; પ્રેમાત્મકયુગીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ.

પ્રકરણ-૩ : લોકડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૧૯૮ - ૨૪૯

ઘરસંસાર વિષયક લોકગીતો; લગ્નગીતો - ફટાણાં, ડથાગીતો રાસડા ગરબા; પ્રકીર્ણ લોકડવિતા; ભવાઈના વેશોમાંનાં પદો.

પ્રકરણ-૪ : સુધારાયુગની ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૨૫૦ - ૩૨૪

દલપતરામ; નર્મદ; નવલરામ; સંસાર સુધારાકાળના અન્ય ગૌણ ડવિઓ; પારસીજાતીના ડવિઓ.

પ્રક્રમ-૫ : પ્રાચીનયુગનાં ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૩૨૫ - ૩૯૯

ગોવર્ધનરામ; બાલાશંકર; મલ્લિલાલ વલ્લેદી;
નરસિંહરાવ દિવેટિયા; રમણભાઈ નીલકંઠ;
બળવંતરાય ઠાકોર; અરદેશર ફરામજી ખબરદાર;
પ્રાચીનયુગના અન્ય ગૌણ ડવિઓ; જેહંગીર માણેડજી
દેસાઈ; જૂની રંગભૂમિનાં નાટકોનાં ગીતોમાં હાસ્ય.

પ્રક્રમ-૬ : ગ્રામીણયુગનાં ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૪૦૦ - ૫૪૬

સુન્દરમ; ઉમાશંકર જોશી; રામનારાયણ વિ. પાઠક;
રમણલાલ વ. દેસાઈ અને અન્ય; જ્યોતીન્દ્ર હ. દવે;
ચંદ્રવદન મહેતા; ઝવેરચંદ મેઘાણી; કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી;
મનસુખલાલ ઝવેરો; સુન્દરજી બેટાઈ; પૂજાલાલ અને પતીલ;
ડરસનદાસ માણેડ; ઇન્દુલાલ ગ્રામીણ અને અન્ય; તનમનીશંકર
શિન્દ્રા; દેવકૃષ્ણ જોશી; નટવરલાલ બૂચ; રમણલાલ ભટ્ટ
'નારદ'; શાંતિહુમાર માંડ્યા 'જુગા પ્રંડ્યા' ડોલિયા
જોશી; શેખાદમ આબુવાલા.

પ્રક્રમ-૭ : અનુસ્વાતંત્ર્યકાલીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ

૫૪૭ - ૬૭૨

પરંપરાભિમુખ ડવિઓ - પ્રહલાદ પારેખ, રાજેન્દ્ર શાહ,
બાલમુકુન્દ દવે, પ્રજારામ રાવળ અને વેણીભાઈ પુરોહિત,
પિનાકિન ઠાકોર, ઉશનસ, જયંત પાઠક, હસિત બૂચ,
'અનામી' અને જશભાઈ ડા. પટેલ, હસમુખ મઢીવાળા,
અવિનાશી વ્યાસ, મઠરંદ દવે, પ્રિયકાન્ત મલિયાર,
હર્ષીન્દ્ર દવે, સુરેશ દલાલ, ગીતા પરીખ અને અન્ય,
હેમંત દેસાઈ અને બાંજી, શશિન અઠા, ગજાનન ભટ્ટ,
બળદેવ મોલિયા, જોઈતાભાઈ ભ. પટેલ, સામયિકી
કટાક્ષ ડવિતા; પ્રયોગશીલ ડવિઓ - નિરંજન ભગત,
હસમુખ પાઠક, સુરેશ જોશી, ગુલામમહમદ શેખ, રાવજી
પટેલ અને મલ્લિલાલ દેસાઈ, લાભશંકર ઠાકર, ચન્દ્રકાન્ત
શેઠ, સિતાશુ યશસ્વન્દ્ર, યશવન્તી ત્રિવેદી, વિપિન પરીખ
અને અન્ય, આદિલ મનસૂરી, રમેશ પારેખ, માધવ રામભુજ
અને બાંજી, મહત અઠા અને અન્ય, ધારુ પરીખ અને બાંજી.

પ્રકરણ-૮ : ઉ પ સ હા ર

૬૭૩ - ૬૯૩

સમગ્ર ગુજરાતી ડવિતામાં થયેલ હાસ્યનિરૂપણનું
વિહંગાવલોકન : હેમચંદ્રાચાર્યયા માંડી દયારામ
સુધીની મધ્યકાલીન ડવિતામાં હાસ્યનિરૂપણ - એની
અલ્પતા, એનાં ડાસ્ય; નિરૂપિત હાસ્યનું સ્વરૂપ અને
એની લાક્ષણિકતાઓ; આખ્યાનડવિતામાં અને પ્રેમાનંદનાં
આખ્યાનોમાં હાસ્યનિરૂપણ; લોકડવિતામાં નિરૂપિત
હાસ્ય; અર્વાચીન યુગના આરંભથી માંડી અજસુધીના
વિવિધ સ્તબ્ધોની ડવિતામાં હાસ્ય - એમનાં વસ્તુ
અને નિરૂપણ; પ્રભાવક પરિબળ; એમની વિશેષતાઓ
અને મર્યાદાઓ; ગુજરાતી હાસ્યકવિતાની દિશા-ગતિ.

ગ્રંથસૂચિ અને સંદર્ભસૂચિ

૬૯૪ - ૭૧૫

